

5. завдяки зазначеним якостям та компетенції досягне високих результатів, відповідно до визначених критеріїв ефективності;

Етапи реалізації стратегічної програми:

1. Установчий (до вересня 2018 р.): від призначення на посади Директора та заступників Директора Бюро до початку перших розслідувань;

2. Початковий (вересень 2018 р. — початок 2019 р.): від перших розслідувань до перших проваджень, скерованих до суду;

3. Нарощування потужності (початок 2019 р. — початок 2020 р.): від перших справ у суді до отримання вироків суду у провадженнях Бюро;

4. Досягнення стабільної ефективності (2020–2022 р.р.): Бюро ефективно працює і регулярно спрямовує до суду провадження щодо злочинів, вчинених високопосадовцями. Має репутацію як орган, що забезпечує невідворотність покарання для високопосадовців, які вчинили злочин (Стратегічна програма діяльності Державного бюро розслідувань 2017-2022 // Урядовий портал [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://goo.gl/7np2a1>).

Отже, можна відзначити, що програма має послідовний та довготривалий характер і лише з плином часу можна буде зробити висновок щодо досягнення завдань, поставлених при створенні Досудового бюро розслідувань.

***Науковий керівник:** доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Свида Олексій Георгійович**.*

Єлісєєва А. А.

студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ГЕНЕЗИС СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ В УКРАЇНІ

Створення Державного бюро розслідувань є важливим кроком, задля виконання вимоги пункту 9 Перехідних положень Конституції України, який передбачає формування системи органів досудового слідства і введення в дію законів, що регулюють функціонування даної системи, яке забезпечується позбавленням прокуратури України функції досудового розслідування злочинів.

Адже, зрозуміло, що виконання цієї функції не може бути ефективним, якщо і саме розслідування, і нагляд за ним веде один і той самий орган.

Варто зазначити, що у своєму поданні до КМУ від 30.09.2014 уповноважений у справах Європейського суду з прав людини вказує на необхідність створення Державного бюро розслідування, оскільки велика кількість рішень Європейського суду щодо України визнали, що державою не було проведено ефективного розслідування.

Правозахисна організація Amnesty International, а також у висновку Венеціанської комісії щодо проекту КПК України приділяється увага на необхідності створенням Україною такого органу, як ДБР для здійснення досудового розслідування усіх кримінальних правопорушень, вчинених службовими особами, які займають важливе становище у розслідуванні незаконних дій, які вчиняються працівниками правоохоронних органів.

У висновку Венеціанської комісії щодо проекту КПК України приділяється увага на необхідності створенням Україною такого органу, як ДБР для здійснення досудового розслідування усіх кримінальних правопорушень, вчинених службовими особами, які займають важливе становище у суспільстві.

Виконуючи ці рекомендації, 1 березня 2016 р. набрав чинності Закон України «Про Державне бюро розслідувань» № 794-VII.

Державне бюро розслідувань входить до центральних органів виконавчої влади, правоохоронна діяльність якого спрямована на запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, які розглядаються даним органом.

Результати науково-історичного огляду цього питання свідчать, що це не перша спроба створити окремий орган для розслідування злочинів, що вчиняються високопосадовцями або працівниками правоохоронних органів..

Вперше процес створення Національного бюро розслідувань в Україні розпочався в 1995 р. Тоді при Адміністрації Президента України було сформовано Робочу групу, результатом діяльності якої стало створення НБР. Який засвідчився прийняттям Указу Президента України Л. Кучми «Про національне бюро розслідувань України» від 24 квітня 1997 р. № 371.

Діяльність НБР була спрямована на проведення досудового слідства та оперативно-розшукових заходів в кримінальних злочинах, що складають високу суспільну небезпеку, а також здійснення інформаційно-аналітичної роботи, задля виявлення і усунення причин та умов які сприяють хабарництву, вчиненню інших небезпечних злочинів, прогнозування динаміки злочинності в суспільстві.

Було призначено керівника новоствореного органу та виділено службове приміщення, але далі процес не рушив. На підставі рішення Конституційного Суду України, у якому судді прийшли до висновку, що Указ Президента України про створення НБР не відповідає Конституції України, даний орган припинив своє існування. Протягом багатьох наступних років в Україні, з посиланням на зарубіжний досвід у сфері боротьби зі злочинністю (переважно ФБР США), регулярно розроблялися відповідні проекти законодавчих актів, які передбачали створення окремого антикорупційного правоохоронного органу. Загалом, за період 1999–2003 рр. на розгляд Верховної Ради України було винесено 8 законопроектів про створення НБР. Але за результатами їх вивчення та обговорення, вони не знаходили необхідної підтримки як серед науковців і фахівців-практиків, так і у Верховній Раді України, що свідчить про те, що у вищих ешелонах влади, не зацікавленні у боротьбі з хабарництвом та зловживанням службового становища посадовими особами. До необхідності створення цього важливого органу повернулися у 2005 році. Тогочасний президент Віктор Ющенко створив робочу групу, яка розробляла проект Національного бюро розслідувань. А у 2008 році, це рішення скасував вже тогочасний президент Віктор Янукович. У 2012-му керівник групи з розроблення КПК Андрій Портнов оголосив, про те, що в Кримінальному процесуальному кодексі 2012 року прописана вимога щодо створення ДБР до 20 листопада 2017 року.

Процес формування ДБР в Україні виявився досить довготривалим. Після прийняття закону «Про Державне бюро розслідувань» 12 листопада 2015 року та постанови КМУ «Про утворення Державного бюро розслідувань» 29 лютого 2016 року, створення ДБР зависло у повітрі. Конкурсна комісія, до якої входять нардепи, правники й урядовці, більше року не могли обрати директора ДБР і його заступників. Якщо на початку 2017-го комісія збиралася кожного тижня, то починаючи з квітня місяця процес фактично зупинився. Гостро стояло питання, хто і за яких умов фінансуватиме тестування відповідних кандидатів на поліграфі. Вирішили дане питання тільки у жовтні місяці. І ось у травні у травні 2017 року — через один рік та шість місяців після набрання чинності Закону України «Про ДБР», що передбачає обов'язкове проходження експертизи на поліграфі всіх кандидатів на посади в ДБР, і більше ніж через рік після початку конкурсу на керівні посади в ДБР, уряд прийняв Постанову, що передбачає порядок проведення дослідження на поліграфі.

У фіналі конкурсу на посаду керівника ДБР і його заступників випробовували свої шанси 19 кандидатів з 50. Від прокуратури 6 кандидатів, 4 від Національної поліції, 3 — від СБУ. До складу фіналістів входили також суддя, держслужбовець з Адміністрації пре-

зидента, працівник органів юстиції, чиновник фіскальної служби та двоє професорів. (Реплянчук Д. Державне бюро розслідувань: примара правоохоронного органу?. — від 09.11.2017 р. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/derzhavne-biuro-rozsliduvan>).

І ось, 22 листопада 2017 року, голова держави Петро Порошенко поставив крапку у епопеї зі створенням ДБР — відомство очолив Роман Труба.

Станом на кінець березня у бюро 11 працівників. Загалом їх має бути 1,5 тисячі. Розпочався конкурсний відбір

І ось навесні, у квітні 2018 року Державне бюро розслідувань оголосило конкурси на зайняття 455 посад до семи територіальних управлінь, які розташовані в містах Києві, Львові, Хмельницькому, Миколаєві, Мелітополі, Полтаві, Краматорську. 65 посад у кожному управлінні займуть учасники конкурсу.

Варте уваги те, що у вимогах до кандидатів на посаду слідчого територіального управління за квотою «в» (кандидати, які протягом останнього року не працюють на посаді слідчого в державних органах), відсутній стаж роботи. Обов'язковою є лише вимога щодо вищої юридичної освіти, і це є вдалим рішенням, оскільки це дозволить залучити до ДБР молодих, перспективних та творчих випускників вищих навчальних юридичних закладів, вони зможуть взяти участь у побудові нового правоохоронного органу, який буде здійснювати діяльність, спрямовану на боротьбу з корупцією. (Новини урядового порталу Державне бюро розслідувань, опубліковано 21 травня 2018 року // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/dbr-ogolosilo-konkursi-na-455-posadi-do-semi-teritorialnih-upravlin>).

Всього проводиться конкурс на 383 посади слідчих, як у центральному апараті так і у 7 територіальних управліннях. Із них 152 посади — у центральному апараті та 231 посада — у семи територіальних управліннях. Для 147 кандидатів на посади слідчих територіальних управлінь не є обов'язковим стаж роботи.

І ось 15 травня 2018 року 1621 кандидат допущений до участі в конкурсі на зайняття посад у центральному апараті Державного бюро розслідувань. Таке рішення оприлюднила конкурсна комісія № 1.

Проходження тестів та виконання практичних завдань, які визначають знання законодавства учасників є наступним етапом конкурсу.

Передбачається, що Державне бюро розслідувань розпочне свою діяльність, щодо розслідування злочинів, вчинених високопосадовцями, суддями, працівниками правоохоронних органів, а також особами, що вчинили військові злочини з 1 вересня 2018 року.

Отже, можна стверджувати, що ми зробили ще один прогресивний та надзвичайно важливий крок для побудови в Україні правової європейської держави, в якій ефективно працює правоохоронна система.

***Науковий керівник:** доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук **Храпенко Олена Олегівна**.*

Зарічнюк Я. О.

студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

МІСЦЕ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ У ПРАВООХОРОННІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Впродовж останніх років в Україні досить гостро стоїть питання корупції. Вона набула ознак системного явища, а її негативний вплив поширюється на всі сфери суспільного життя. Саме корупція створює загрозу національній безпеці, політичній стабільності та утвердженню верховенства права. Тому пріоритетним напрямом антикорупційної політики в державі стало удосконалення антикорупційного законодавства та реформування правоохоронних органів. При цьому, велике значення відіграє поступове створення Державного бюро розслідувань.

Верховна Рада України 12 листопада 2015 року ухвалила Закон України «Про Державне бюро розслідувань» (далі — Закон), який визначає основні засади організації та діяльності Державного бюро розслідувань (далі — ДБР). Метою Державного бюро розслідувань було обрано утвердження справедливості у суспільстві шляхом неупередженого, незалежного, повного та всебічного розслідування злочинів, а також притягнення винних до встановленої Законом відповідальності, незважаючи на їхні посади, зв'язки та ресурси.

Перш за все, слід дослідити питання приналежності ДБР до однієї з систем органів державної влади. Відповідно до ст. 1 Закону Державне бюро розслідувань є центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції (Про державне бюро розслідувань України: Закон України № 794-VIII від 12.11.2015 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/794-19>). Зі змісту цього